פג: התודה היתה באה פרק שמיני מנחות

ושלמים הבאים מחמת פסח לבל מצות שלמים. פי' בקונטרס (בזבחים דף ט.) חגיגת ארבעה עשר וכן נסוף כל הפסולין (שם דף ט:). גבי תודה שנאכלת ליום ולילה קאמרינן מנין לרבות שלמי נזיר ושלמי פסח תלמוד לומר שלמיו ופי' בקונטרס שלמי פסח חגיגת ארבעה עשר וקשה דבפסחים פרק אלו דברים (דף עא.) דרים מקרא בהדיא דחגיגת ארבעה עשר נאכלת לב' ימים וליל ג' והא דכתיב בפרשה (ויקרא ז) ובשר ב) תודת זבח שלמיו (מרבי חגיגת י"ד לשני ימים וליל אחד) ג) ושלמים הבאין מחמת פסח ליום וליל ונראה דודאי שלמי פסח דכל הפסולין היינו מותר הפסח כי הוה דתורת בהנים ובפסחים בפרק המשה (דף פט.) גבי חמשה ד) שנתערבו פסחיהם דקלמרינן ונייתי מותר הפסח דנאכל ליום וליל ובפ"ק דבשם השנה (דף ה.) קרי למותר הפסח שלמי הפסח דמשיב פסח גבי כל תאמר ופריך פסח זימנא קביעא ליה כו' ומשני מאי פסח שלמי פסח (שלמי פסח) ס"ד אמינא הואיל ומחמת פסח קאתו כו' ועל כרחין לאו היינו חגיגת ארבעה עשר דליין דקתני פסח לא שיך מותר הפסח דמיקרי פסח טפי דהיינו פסח ממש ומוקי לה בחגיגת ארבעה עשר ומיהו שלמים הבאין מחמת פסח דשמעתין על כרחין לאו היינו מותר הפסח דכבר תנא ליה ובפרק מי שהיה טמא (בפסחים דף לז:) פי' בקונטרס דהיינו תמורת פסח עצמו ואע"ג דדרשינן התם הוא קרב ואין ממולתו קריבה הא מוכח התם דכל היכא דפסח קרב גם תמורתו קרב וכריש פ"ק בזבחים (דף ט:) דקדקתי: **חד** לעברה שנתו ויומנו. הוא הדין שנתו בלא זמנו ואע"פ שבשעה שהקדישו לא היה לאו לפסח דכשיגיע זמנו תעבור שנתו ואפילו מפרש נקבה לפסחו לו זכר כן שתי שנים תורת שלמים עליו כדתנא במי שהיה טמא (בפסחים דף לז:) יעבה עד שיתמלא ויתכר ויביא נדמיו שלמים:

הדרן עלך התודה היתה באה

כל קרבנות: מן החדש ומן הישן.

פי' בקונטרס בתמורת קאמר ונראה דסייע נמי בזבחים כדאשכחן בתמיד בהמה ב) אלא דהוה ליה לנתינתי חוץ מבכור ומעשר דאין באין אלא מתולה לאחר כדתנן בתמורה פרק אלו קדשים (דף כא.). ובתוספתא (רפ"ט) תניא כל קרבנו' הציבור והיחיד באין מתוך ומתוה לאחר אפילו מדבן העובדי כוכבים חוץ מבכור ומעשר שאין באין אלא מן אחרן ואין באין אלא מישראל ובהמיה בנא לא תני חדש ויש אכל בתר הכי תני כל המנחות באות מתוך ומתולה לאחר ומן החדש ומן הישן חוץ מן העומר ושתי הלחם שאין באין אלא מן החדש ומן האחרן וכולן אין באין אלא מן המובחר שנאמר (דברים יב) וכל מבחר נדריכם: **עפריים.** עיר היא בדברי הימים (ב' יג) וילכוד אביה את עפריים: **מתני'** דלא כי האי תנא. לתינן באין לאו לכתחילה משמע חוץ מהכך דתנינן לא יביא ואם בדיעבד הרשה. אלמא שנה לעבב ולכך לא משני הכא למלוה כדמשני גבי ראשית: שומרי

מאי עביד ליה מבעי ליה לכדרב נחמן ג) דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ד) אמנין למותר הפסח שקרב שלמים שנאמר ו) וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר והלא אין פסח בא אלא מן הכבשים ומן העזים אלא מותר הפסח יהא לדבר הבא מן הצאן ומן הבקר והא מהבא נפקא מדאבוה דשמואל נפקא דכתיב ז) אם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים ואמר אבוה דשמואל דבר הבא מן הצאן יהא לזבח שלמים ואכתי מהבא נפקא מהתם נפקא והתניא ח) בבשב לרבות את הפסח לאילה כשהוא אומר אם בבש להביא פסח שעברה שנתו ט) ושלמים הבאים מחמת פסח לכל מצות שלמים י) שיטענו סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק כשהוא אומר ואם עז הפסיק הענין לימד על העז שאינה טעונה אליה תלתא קראי כתיב יא) חד לעברה זמנו ועברה שנתו וחד לעברה זמנו ולא עברה שנתו וחד ללא עברה זמנו ולא עברה שנתו וצריכי דאי אשמעינן עברה זמנו ועברה שנתו משום דאידחי ליה לגמרי אבל עברה זמנו ולא עברה שנתו דחזי לפסח שני אימא לא ואי אשמעינן עברה זמנו ולא עברה שנתו דאידחי ליה מפסח ראשון אבל לא עברה זמנו ולא עברה שנתו דאפילו לפסח ראשון נמי חזי אימא לא צריכא:

הדרן עלך התודה היתה באה

כל יב) קרבנות הציבור והיחיד באין מן הארץ ומחוצה לארץ מן החדש ומן הישן יג) חוץ מן העומר יד) ושתי הלחם שאינן באין אלא מן החדש ומן הארץ טו) וכולן אינן באין אלא מן המובחר ואיזהו מובחר שלהם (כ: ג) יז) מכנים וזוטחא אלפא לסלת שנייה להן עפוריים בבקעה כל הארצות היו כשרות אלא מכאן היו מביאין: **גמ'** מתני' דלא כי האי תנא דתניא יח) עומר הבא מן הישן כשר שתי הלחם הבאות מן הישן כשרות אלא שחיסר מצוה עומר דכתיב יט) תקריב את מנחת בכוריך ואפילו מן העלייה שתי הלחם דכתיב כ) ממושבותיכם תביאו יא) ולא מן חוצה לארץ ממושבותיכם ואפי' יב) מן העלייה הא אפיקתיה אמר קרא תביאו ואפי' מן העלייה והאי מיבעי ליה יג) שכל שאתה מביא ממקום אחר הרי הוא כזה א"כ ליכתוב קרא תביא מאי תביאו ש"מ תרתי והכתיב יד) ראשית למצוה הכתיב טו) חדשה האי מיבעי לי' לכדתניא רבי נתן ור' טז) עקיבא אמרו שתי הלחם הבאות מן הישן כשרות ומה אני מקיים חדשה שתהא חדשה לכל המנחות ע"כ לא פליגי אלא בחדש אבל

כדכתיב כא) והקריב מזבח השלמים חלבו הלביה תמימה אבל לשאר מילי דשלמים כגון סמיכה ונסכים לא תלינא לרבויי דהא ממעטו לה לקמן בפ' שתי מדות כב): **כשבוה אומר אם כבש.** לא יהא יכול להביא פסח שעברה שנתו והביא אחר דבן שנה בעינן והרי זה הנשאר מותר הפסח וכשיקריב אותו לאחר זמן יהי' שלמים ויטענו סמיכה ונסכים: **ושלמים הבאים מחמת הפסח.** הייט תגינת י"ד כגון שאם היתה תמורת הפסח מרובה מביאין עמו שלמים כדי שיאכל פסח בעל השוכר בתם' פסחים כפ' אלו דברים כג): **כשבוה אומר.** למטה כד) ואם עז: **הפסיק** הענין. שאין לנו דין האמור למעלה: **לימד על העז שאינה טעונה אליה.** שאם הביא עז לשלמים אין אליתה קריבה עם האימורים שם לה דין בן בקר שאינה טעונה אליה: **אלתא קראי.** למותר הפסח שיקריב שלמים: **לעברה זמנו.** שעבר הפסח: **וחד ללא עברה זמנו ולא שנתו.** שהפסיד שה לפסחו ושחטו קודם לפסח: **משום דאידחי ליה.** מפסח לגמרי משום הכי קרב שלמים: **אימא לא.** יקריב שלמים הואיל ואחר לפסח: **דאפי' לפסח ראשון נמי חזי אימא לא.** להני שלמים ואם שחטו קודם לפסח יפסל קמ"ל. ומהכא נפקא לן בכל דוכתא דאמרי' פסח בשתר יומות השנה שלמים הם:

הדרן עלך התודה

מן החדש ומן הישן. במנחות קאמר: **מכמים וזוטחא.** מקומות הן: **אלפא לסולת.** שולת שלהן ראשון ומובחר לכל הסלתות כאלפא יז שהוא אלף בלשון יווני: **בוסריים.** כפר ושמים היו אחד בהר ואחד בנקעה: **כל סלתות.** של מרן ישראל כשרות היו אלא מכאן היו מביאין: **גמ'** מתני' מ"מ: **ואפי' מן העליה.** דהייט ישן. ותנא דסיפא ליף טעמא מראשית קצירכם ואפי' בעומרא בעומרא כדדרשינן לעיל בפרק ר' ישמעאל (שבו.): **והא אפיקתיה.** להאי דרשא: **שכל שאתה מביא ממקום אחר.** חמץ יהא כזה עשרון לחלה להביא לחמי תודה כדדרשינן לה בפ' תודה (לעיל מז ע"ב): **וכתיב ראשית.** בתרוייהו בעומר כתיב ראשית קצירכם ובשתי הלחם כתיב ז) קרבן ראשית אחרים אחרים בשתי הלחם משמעי קרא דבתרי כדכתיב ד) ממן מלאכתם. ומעמר למלוה בעינן מן החדש ולעולם אם הביא מן הישן כשר: **וכתיב חדשה לכל המנחות.** שאפי' מן הישן תהא קדומת לכל המנחות הבאות מן החדש שלא יביא מנחה מן החדשה קודם לשתי הלחם: **לא פליגי.** תנא דידן ותנא קרא:

עין משפט נר מצוה

נב א מי"י פ"ה מהלכי פסולי המוקדשין הל' ט ופ"ד מהל' קרבן פסח הלכה י:
נג ב מיי' פ"ח מהל' מעה"ק הלכה יח:
נד ג מיי' פ"ד מהל' קרבן פסח הל' ז:
א ד מיי' פ"ו מהל' מעשה הקרבנות הל' טו:
ב ה מיי' פ"ז מהלכות תמידין ומוספין הל"ה:
ג ו מיי' פ"ח שם ומוספין הל' כ:
ד ז מיי' פ"ו מהל' מעשה הקרבנות הל' ט:
ה ח מיי' פ"ח מהל' תמידין ומוספין הל' כ:

תורה אור השלם

1. וְזָבַחְתָּ פֶסַח לַיי אֱלֹהֶיךָ צֹאן וָבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יי לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: דברים טז ב
2. ואם מן הצאן קָרְבָּנוֹ לִזְבַח שְׁלָמִים לְיי זָכָר או נְקֵבָה תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ: ויקרא ג ו
3. ואם תַּקְרִיב מִנְחַת בְּכוּרִים לְיי אָבִיב קָלוּי כָּאֵשׁ גֶּרֶשׂ כַּרְמֶל תַּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ: ויקרא ב יד
4. מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתַּיִם שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה בְּכּוּרִים לַיי: ויקרא כג יז
5. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְקָצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וְהֲבֵאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן: ויקרא כג י
6. עַד מִמָּחֳרַת הַשְּׁבִעִת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיי: ויקרא כג טז

שיטה מקובצת

א) מנין למותר. (וגבחים דף ז ע"ב ודף ט ע"א): ב) ושלמים הבאים מחמת הפסח. פרש"י חגיגת י"ד ונקשה (דהא אברינן בפרק כל הפסולים (דף לו ע"א) מנין לדבות שלמי נזיר ושלמי פסח כו' עד שלמיו ואם איתא דשלמים הבאים מחמת הפסח היינו חגיגת י"ד [כמאן] אתיא הך דרייתא לא נרבנן ולא כבן תימא דפליגי בפסחים בפרק אלו דברים [דאי כרבנן] הא סבירא להו כל חגיגת י"ד נאכלות לשני ימים וליל אחת ואי כבן תימא לא מבאן נפקא לכך נראה לפרש שלמים הבאים מחמת הפסח היינו מותר הפסח ונפקא ליה מדני תלתא [קראי] כפי' עברה שנתו ולא עברה זמנו: ג) שהם מבכים וזיטחא אלפא לסולת שניה להן עפריים: ד) תניא תימה דלמא מתניתין לכתחלה ואם הביא כשר ויל"ל דא"כ הוי ליה לתני בהדיא כמו בסיפא גבי בית הזבלים ובית השלחים אין מביאין ואם הביא כשר א"נ משמע חדש דומיא דארץ דתהם דיעבד נמי לא: ה) ר' נתן ור' יעקב אמרו: ו) עד הפסיק הענין והשאר עברה זמנו ולא נלדון ר"מ עברה זמנו ולא שנתו דמתו בעלים קודם שחיטה דאפי' לפסח ראשון חזי. כך פי' הרגש"ה: ז) ואפי' מן: ח) היכת דאפי' נמחק:

מסורת הש"ס

א) זבחים ז: ט. פסחים ט:. ב) פסחים נ: נ:. ג) זבחים ט:. ד) מכות ט"ז. ה) [גי' הערוך כתרב זמות מכמס חוטחא ופרש"י ומתמצה שבמשניות לר' מכמס ומעמיתא]. ו) [לעיל מט:]. ז) [לעיל מז:] זבחים ט:. ח) ג"ל מתמני' דלמיק ליה לתוקפ ר"פ מכלל ב) [מדבר יח]. י) [מדבר יח]. כ) [שם]. כא) [ויקרא ג:]. כב) ויקרא ב. כג) שם. כד) נעפסים דף לא. כמיתה דף לב:. כה) דף מט:. כו) ויקרא ב. כז) שם כב. כח) שם כב. כ) ל"ל ונמת תחתם. כט) מכה"ש מ"ר ונוסח לשלמים. לא) ל"ל שנתערבו עזרות פסחיהם. ל"ק. לב) בכורות נג.

הגהות הב"ח

(א) גמ' דכתיב ראם: (ב) בשבשנה מוזכר שלמים מכבש וזוטחא אלפא ס"ל וכן בגש"י: (ג) רש"י ד"ה ענין אחר וכו' יהא מותר פסח שלמים כל"ל ומיכא מנין שקרב נמחק: (ד) ד"ה כשבוה וכו' ולא כתיב לעיל גבי ראם מן הצאן בו' הפסיק הענין: (ה) ד"ה מן העליה מחיכון שבעלייה ומעלי יעמים הש"ר:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה כל הארצו' וכו' ועבר הירדן. וכ"כ רש"י שבהדרן דף יא ע"ב ד"ה שתים ועיין מדים דף כב ע"ב כרש"י ד"ה בשתא לא ענר ידמיה:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

רבינו גרשום

מנין למותר הפסח. שאם הפריש פסח ואבד והפריש אחר תתחיי ואח"כ נמצא הראשון זה הוא כיתר ומנין שיקרב שלמים: לדבר הבא מהצאן ומן הבקר. היינו שלמים רבר הבא מן הצאן. זהו פסח: בשב לרבות את הפסח. דבא מן הכבשים: לאילה. דגבי בשב כתיב אליה: ושלמים הבאים מחמת פסח. היינו מותר הפסח: לימד על העז על הפסח הבא מעז שאין טענן אליה בעז. הפסיק הענין למעט מאליה: וצריכי הני תלתא קראי למילף דמותר הפסח קרב שלמים: אבל עברה זמנו. ומן שחיטה ולא עברה שנתו דחזי לפסח שני כי"ד אייר אימא לא יהא קרב שלמים: אבל לא עברה לא זמנו ולא שנתו. כגון דאבד זה והפריש אחר תתחיי ושחטו ונמצא הראשון ועדיין לא עברה זמנו ומן שחיטה דאפי' לפסח ראשון נמי חזי: את המסרש לא עברה זמנו ולא שנתו דמתר בעלים קודם שחיטתו דאפי' לפסח ראשון חזי אימא לא יקרב שלמים קמ"ל:

פירוש רש"י

ואפי' מן העליה. מחיכון ישנים שבעליה: ואי' תביאו מבעי ליה כדאמרי' בפירקין דלעיל שכל מה שאתה מביא ממקום אחר כזה: שתהא חדשה. כלומר שיקריב שתי הלחם קודם לכל המנחות שיביא מן החדש אבל שתי הלחם אפילו מן הישן: עד כאן לא פליגי תנא דתתיתין ותנא דברייתא אלא בחדש:

ג) ולפי דפסח נזמנו פסול לשם שלמים מ"מ ל"ל דס"ל דהכא אתי כיון שנכר יצא הנעלים ידי חוזקם בלחם כתחו שיחל לשלמים ול"ע מה יבי' בפסחים לי ע"ב.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com